

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

19633

Aşağıdaki sorularımın *Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy* tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

Türkiye tarihsel ve coğrafi yapısı ile çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya sahiptir. Türkiye'de konuşulan farklı dillerde, özellikle de yaygın olarak kullanılan Kürtçe dilinde kitapların kütüphanelerde yer alması, yurttaşların kendi dillerinde okuma ve araştırma yapma ve bilgiye erişim haklarının korunması açısından büyük önem taşımaktadır.

Kütüphanelerin toplumun kültürel ve sosyo-ekonomik kalkınmasına destek sağlayan kurumlar olması gerekmektedir. Farklı dillerde kaynaklar sunmak, kültürel hakların korunmasına, eğitim ve öğrenmenin desteklenmesine, kültürlerarası diyalogun güçlendirilmesine katkıda bulunur. Bu bağlamda, yurttaşlara hizmet veren kütüphanelerde Kürtçe ve diğer dillerde kitap bulundurulması, çoğulcu ve demokratik bir toplumun gereğidir.

Edebiyat Eserlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik çerçevesinde, yayınevlerine "*ilk eser*" için maddi destek sağlanmaktadır. Bu program dahilinde, yayıncılar yılda iki kez başvuru yapabilmekte ve her başvuruda en fazla 3 eser için destek talep edebilmektedir. Ancak, bu finansal yardımdan yararlanabilmek için önemli bir koşul bulunmaktadır: buna göre destek talep edilen eserin Türkçe dilinde olması zorunludur. Bu şart, Türkçe dışındaki dillerde eser üreten yazarların bu destekten faydalanma imkanını ortadan kaldırmaktadır.

Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü (KYGM) tarafından yapılan kitap alımlarında da benzer sorunlar göze çarpmaktadır. 2010-2020 yılları arasında satın alınan kitaplar listesi incelendiğinde, Kürt kültürel yayıncılığı yapan yayınevlerinden çok sınırlı sayıda kitap alındığı görülmektedir. Bu durum, Kürt yayınevlerinin ekonomik olarak dezavantajlı durumlarını pekiştirmekte ve yayıncılar arasındaki rekabeti Kürt yayıncılığı aleyhine etkilemektedir.

Bu soru önergesi, bakanlığınıza bağlı kütüphanelerde dil çeşitliliğinin sağlanması, kültürel hakların korunması ve Türkçe dışında yayıncılık faaliyeti yürüten yayınevlerine yönelik ayrımcılığın önlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bakanlığın bu konudaki politikalarının şeffaf bir şekilde açıklanması, toplumsal eşitlik ve adaletin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat gereği;

1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. maddesi: "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir."
2. Türkiye'nin 2017 yılında onayladığı, UNESCO'nun 2005 yılında kabul ettiği "Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi", kültürel çeşitliliğin korunması ve teşvik edilmesi ilkesini benimsemektedir.
3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14. maddesi ve Ek 12 No'lu Protokol, dil de dahil olmak üzere her türlü ayrımcılığı yasaklamaktadır.
4. Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri, kütüphanelerin toplumun bilgi ihtiyacını karşılama görevine vurgu yapmakta ve kütüphaneleri toplumun kültürel ve sosyo-ekonomik kalkınmasına destek sağlayan önemli kurumlar olarak tanımlamaktadır.

Bu bağlamda;

1. Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü (KYGM) tarafından yapılan kitap alımlarında Kürtçe kitaplar da alınmakta mıdır?
2. Eğer alınıyorsa son beş yıl içerisinde bakanlığınıza bağlı kütüphanelere alınan Kürtçe kitapların sayısı ve toplam kitap alımları içindeki oranı nedir?
3. Tüm Türkiye'de bakanlığınıza bağlı kütüphanelerinin envanterinde kayıtlı Kürtçe dilinde kitap sayısı ne kadardır ve bu miktarın toplam kayıtlı kitap sayısına oranı ne kadardır?
4. Farklı dillerde kitap alımı yapılmaması ya da orantısız bir biçimde az miktarda alınması durumunda, bu durum Anayasa'nın eşitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil etmez mi?
5. Edebiyat Eserlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik'te yer alan "**eserin dilinin Türkçe olması**" şartı, Anayasa'nın eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı ile çelişmiyor mu? Bu şartın, Türkçe dışındaki diğer dillerde eser veren yazarları destekten mahrum bırakması konusunda Bakanlığınızın bir değerlendirmesi var mıdır?

6. Web sayfanızda bakanlığınız tarafından basıldığı duyurulan 14 Kürtçe eser bakanlığınıza bağlı kütüphanelerde bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise bu eserlerden hangileri kaç adet, kaç kütüphaneye dağıtılmıştır?
7. Kürtçe kitap alımlarında herhangi bir kota veya sınırlama uygulanmakta mıdır? Uygulanıyorsa, bu uygulama hangi kriterlere dayanmaktadır?
8. Bakanlığınıza bağlı kütüphanelerde Kürtçe kitap bulundurulması konusunda bakanlığınızın izlediği bir politika var mıdır? Varsa bu politika nedir ve nasıl uygulanmaktadır?
9. Bakanlığınıza bağlı kütüphanelerde Türkiye'de Türkçe dışında konuşulan dillerde çeşitliliğin ve kitap yoğunluğunun artırılması için bakanlığınızın planladığı projeler var mıdır? Varsa bu projeler nelerdir?